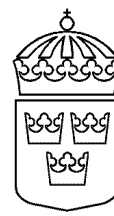


Riksdagens protokoll

2001/02:19

Fredagen den 26 oktober



Protokoll
2001/02:19

Kl. 09.00 – 09.48

14.00 – 14.01

1 § Nya riksdagsledamöter, m.m.

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprövningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot och ersättare för riksdagsledamöter

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att

dels Barbro Hietala Nordlund (s), Borlänge, utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 25 oktober 2001 sedan Laila Bäck (s) avsagt sig sitt uppdrag som riksdagsledamot,

dels Lennart Bolander (m), Härnösand, utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 14 januari 2002 sedan Per-Richard Molén (m) avsagt sig sitt uppdrag som riksdagsledamot.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat bevisen för de nya ledamöterna och protokollet angående ersättare och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 19 kap. 11 § vallagen.

Stockholm den 25 oktober 2001

Lars Tottie

Kerstin Siverby

2 § Anmälan om ersättare för statsråd

Tredje vice talmannen anmälde att *Kurt Kvarnström* (s) inträtt som ersättare för kulturminister Marita Ulvskog fr.o.m. den 25 oktober tills vidare.

3 § Svar på interpellation 2001/02:13 om den gröna boxen

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Harald Nordlund har frågat om jag är beredd att vidta åtgärder för att medlen i den s.k. gröna boxen i högre grad ska kunna hanteras nationellt, regionalt eller lokalt och om jag vill medverka till att en större andel av EU:s jordbruksbudget används till bevarande av jordbruk som är viktiga för kulturell och biologisk mångfald.

Jag delar Harald Nordlunds uppfattning att frågor om jordbruk och livsmedelspolitik kräver ett internationellt samarbete och samförstånd. Vår gemensamma jordbrukspolitik inom EU är för många länder i tredje världen ett hinder för utvecklingen av det egna jordbruket och den egna livsmedelsförsörjningen.

Regeringen har sedan Sverige blev medlem i EU arbetat för att förändra den gemensamma jordbrukspolitiken. Riksdagen antog år 1998 riktlinjer för detta arbete i proposition 1997/98:142, *Riktlinjer för Sveriges arbete med jordbruks- och livsmedelspolitiken inom Europeiska unionen*. Dessa riktlinjer vägledde regeringens agerande då Agenda 2000 förhandlades och är fortfarande giltiga även om vi i dag befinner oss i en delvis ny verklighet. Den väg regeringen pekat ut är att gå mot mer resursbevarande, miljöanpassade och etiskt godtagbara produktionsformer. Vi måste utveckla en politik som främjar konkurrenskraftig produktion som vilar på hållbara produktionsformer, oavsett företagets storlek. Detta förutsätter en övergång från marknadsprisstöd till riktade insatser på miljö- och landsbygdsområdet.

Vi genomför nu ett omfattande miljö- och landsbygdsprogram till en kostnad av drygt 3 miljarder kronor per år, varav EU betalar ca 45 %. Bland miljöåtgärderna i programmet ingår ersättningar för att jordbrukarna bevarar biologisk mångfald i naturbetesmarker och på slåtterängar, vårdar värdefulla natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet och håller odlingslandskapet öppet och varierat. Anslutningen till dessa åtgärder är god. De uppställda målen är nästan uppfyllda redan efter ett år. Åtgärderna omfattar mer än en och en halv miljon hektar. Gemensamt för de åtgärder som ingår i miljö- och landsbygdsprogrammet är att de medfinansieras från den del av EU:s jordbruksbudget som kallas den andra pelaren. Dessa åtgärder kan i WTO-sammanhang normalt placeras i den s.k. gröna boxen, dvs. att de är avlänkade från själva jordbruksproduktionen.

Jag påstår att Sverige och de andra medlemsländerna i EU har stor frihet att utforma och genomföra sina landsbygdsprogram efter de olika förutsättningar som gäller i varje land, region och lokalt område. Efter som miljö- och landsbygdsåtgärderna är en del av en gemensam politik måste det finnas vissa gemensamma ramar. Exempel på sådana ramar är regler för vad som är tillåtet att stödja, ersättningsnivåer, krav på miljöhänsyn och god jordbrukarsed, kontroll, uppföljning, utvärdering etc. Alla möjligheter att förbättra och förenkla dessa gemensamma ramar och regler liksom de regler och stödutformningar som vi själva infört ska självklart tas till vara. Miljö- och landsbygdsprogrammet kommer därför att utvärderas första gången år 2003 efter halva programperioden. Jordbruksverket genomför för närvarande på regeringens uppdrag en översyn som ska redovisas i december i år.

Redan i förhandlingarna om Agenda 2000 var den svenska positionen att en större andel av EU:s jordbruksbudget skulle användas för miljö- och landsbygdsåtgärder. I det nuvarande finansiella perspektivet som sträcker sig t.o.m. år 2006 är denna andel ca 10 %. Under det svenska ordförandeskapet tog jag initiativ till en diskussion om unionens framtida jordbrukspolitik. I framtiden bör ersättning till jordbruket i större utsträckning än i dag utgå för produktion av kollektiva nyttigheter som samhället efterfrågar, t.ex. miljötjänster. Redan i samband med den halv-

tidsöversyn av Agenda 2000 som nu förbereds avser jag att ta upp denna fråga. Till min glädje finner jag att alltfler länder arbetar i samma riktning. Genom bl.a. frivillig s.k. modulering kan varje medlemsland besluta om att redan inom ramen för nuvarande flerårsbudget använda pengar från arealbidrag och djurbidrag till bl.a. miljöåtgärder. Sverige har hittills haft en avvaktande inställning till modulering. Det ingår i Jordbruksverkets uppdrag att analysera behov och förutsättningar för att Sverige ska kunna införa modulering.

Prot. 2001/02:19
26 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 2 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Jag vill tacka jordbruksministern för svaret på interpellationen.

Jag har önskat den här debatten av flera skäl.

Först och främst ifrågasätts jordbrukspolitiken allt oftare och av alltfler människor, inte bara av människor inom näringen utan också av många utanför den näringen.

Vidare är jordbrukspolitiken i dag ett hinder för östutvidgningen. Därom torde vi vara överens.

Jag tror också att vi är överens om att nuvarande jordbrukspolitik drabbar länder i tredje världen. Det är också ett starkt skäl för att förändra politiken. Tullmurarna hindrar dessa länder från export. Vi har en överproduktion. Vi har hamnat i ett stort systemfel med jordbruket.

Jag instämmer i jordbruksministerns beskrivning av den inriktning som politiken måste få. Det är de kollektiva nyttigheterna som ska ersättas. Man måste radikalt förändra stödformerna. Landsbygdsutvecklingen, vård av kulturlandskapet är den typ av satsningar som behövs.

Men intrycken från oss som ändå är en bit ifrån vad som sker i EU inom jordbrukspolitikens område är att det går oerhört långsamt. Otåligheten börjar bli stor. Inte bara bönderna tycker att det är jobbigt att ägna sig så mycket som man nu måste åt att fylla i blanketter för att kunna överleva, utan det oroar också att det här är ett hinder för u-länderna, för länder i tredje världen, att växa. Det är ett hinder för att utvidga unionen.

Nya grepp måste uppenbarligen till. Var finns svårigheterna i dag? Det vill jag fråga jordbruksministern. Alltfler länder väljer den här vägen, sägs det i svaret. Men hindren är uppenbarligen oerhört stora. Nya grepp behövs. Finns några sådana nya grepp från regeringens sida?

Anf. 3 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Harald Nordlund säger att jordbrukspolitiken ifrågasätts. Ja, den ifrågasätts. Men inte tillräckligt för att de ansvariga politikerna ska våga sig på en radikal förändring. Det har att göra med att flera länder får tillbaka så mycket pengar och har en så stor grupp bönder som får dessa bidrag. Det är klart att man i och för sig kan förstå den oro som både ledande politiker och dessa bönder känner inför en förändring. Men det ifrågasätts av allmänheten, som kanske inte direkt är anknuten till jordbruket.

Harald Nordlund säger vidare att det här är ett hinder för östutvidgningen. Jag delar inte den uppfattningen. Det har aldrig varit den svenska regeringens position att villkora utvidgningen med en förändrad jordbrukspolitik. Då skulle vi nog knappast ha kunnat sätta upp det ganska

ambitiösa tidsschema som vi ändå har gjort för utvidgningen. Självklart skulle det underlätta. Men det är inget villkor för en östutvidgning.

Däremot delar jag uppfattningen om tredje världen. Det var jag också inne på i mitt svar. Sverige försöker nu, inför den gemensamma position som vi ska ha till WTO, att driva fram ytterligare steg för att EU ska inta en position som har ett bättre u-landsperspektiv. Jag vill påstå att vi har lyckats lite grann, men vi är inte nöjda, utan vi fortsätter att försöka omformulera den hittillsvarande positionen från EU.

Kollektiva nyttigheter ska vi stödja. Men jag skulle vilja vända tillbaka frågan: Hur mycket ska jordbrukspolitiken få kosta? Där har jag en känsla av att Folkpartiet inte är ett särskilt trovärdigt parti. Harald Nordlund säger nu att vi ska ha nya stöd. De ska bli på ett annat vis. I andra sammanhang har andra politiker talat om en kraftig reduktion av ersättningsarna och stöden. Med upp till 70 % skulle man minska de EU-stöd som i dag går ut. Det vore intressant att höra var man kan tro att Folkpartiets position kommer att hamna så småningom. Ska vi ha det här på en fri marknad? Ska maten produceras på en fri marknad? Ska vi stödja något annat och i så fall vad och med hur mycket pengar?

Sedan delar jag uppfattningen att det går långsamt, men det har sin bakgrund i att många länder fortfarande tycker att jordbruksnäringen är viktig för dem och därför är väldigt motvilliga att byta system. De får ut alltför mycket ekonomiskt av det nuvarande systemet.

Anf. 4 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Folkpartiets uppfattning i de här frågorna är väldigt tydlig. Vi måste sikta på att jordbrukspolitiken förändras så att produktionen kommer att ske på en fri marknad. Det är svaret. Det måste vara inriktningen. Kvar blir detta med att stödja de kollektiva nyttigheterna, se till att vi bevarar biologisk mångfald och håller landskapet öppet, bevara kulturlandskap osv. Hur mycket pengar vi ska ha för dessa insatser är jag inte beredd att svara på. Det viktiga är att vi lägger om politiken så att vi snabbare kommer fram när det gäller avreglering, att vi kommer in i en situation där produktionen sker på en fri marknad och att stöden utgår som miljöstöd.

Jag efterlyser nya grepp. Jag blir mer och mer övertygad om att det sätt att arbeta med de här frågorna som vi har inte räcker. När jag har ställt frågor omkring hur långt vi är beredda att gå när det gäller att lägga besluten på regional och lokal nivå avser jag alla de stora kunskaper som finns hos bönderna och hos lokalbefolkningen i de här frågorna. Jag blir mer och mer övertygad om att vi på ett bättre sätt måste ta vara på de kunskaperna.

Jag har en förhoppning om att regeringen i större utsträckning ska börja tänka och agera i de här banorna också på EU-nivå. Det måste vara så att bara ramarna dras upp på EU-nivån. De är viktiga. Det här är gemensamma EU-frågor. Men ta vara på den lokala kunskapen och erfarenheten!

Anf. 5 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag måste fråga Harald Nordlund om det är en åternationalisering som han talar om. I så fall är vi inte överens. Nu är vi med i EU. Vi är med på en gemensam marknad. Vi har en produktion vars

produkter ska cirkulera på denna marknad, och bönderna ska konkurrera på denna marknad. Då tror jag inte att man i varje land kan ta tillbaka besluten. Det kan ju leda till ganska sneda konkurrensvridningar. Jag vill veta vad det är för typ av tillbakatagande som Folkpartiet och Harald Nordlund talar om.

Jag tror, och det vet vi ju också, att i det nuvarande miljö- och landsbygdsprogrammet har länderna möjlighet att använda sig av det här i den mån man väljer att göra det. Men det är inte tvunget. Jag sade att i genomsnitt 10 % av budgeten i EU går till det här miljö- och landsbygdsprogrammet. I Sverige är det mer än dubbelt så mycket som går dit. Det är exempelvis tio gånger så mycket som i Danmark. Varje land får självt inom vissa ramar både bestämma hur mycket av sin budget man vill ska gå till detta program och utforma innehållet i programmet. Visserligen ska det sedan gå ned till Bryssel och bli godkänt, men det är mycket en formalitet, för vi vet inom vilket regelverk vi ska röra oss för att inte snedvrider konkurrensen.

Det vore alltså intressant att höra hur mycket ni vill ta tillbaka till lokal, regional eller nationell nivå. Vad ska Sverige bestämma om? Vad ska länet bestämma om? Vad ska den lokala nivån – det måste väl vara kommunen – bestämma om? Jag tror att det är en svår väg att gå om man tror att man bara ska dela ut en påse pengar och sedan ge fria händer till de respektive nivåerna att göra detta. Det låter sympatiskt, men jag tror kanske inte att Sverige som land skulle tjäna på det. Vi kanske skulle hålla oss till något slags regelverk. Det måste ju ändå finnas i botten. Jag är rädd för att konkurrensen skulle snedvridas om inte detta regelverk fanns.

Sedan vill jag fråga om den här siffran 70 %. En minskning av stöden med 70 % är vad Folkpartiet tidigare har uttalat sig om att man kan tänka sig. Så mycket mindre kommer jordbruket att kosta om Folkpartiet får bestämma. Håller den siffran?

Anf. 6 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Jag är inte beredd att tala om kronor eller procent. Att det blir fråga om en kraftig minskning är ju uppenbart. När det gäller beslutanderätten regionalt och lokalt menar jag att svaret på frågan från jordbruksministern är att det inte är fråga om någon åternationalisering av jordbrukspolitiken. Vad som nu sker är ju att de här riktlinjerna på EU-nivå i hög grad dras upp av proffspolitiker. Därefter har man regionalt och lokalt att, visserligen i viss frihet, bestämma hur man ska använda de här medlen.

Vad jag tror att de nya greppen måste bli handlar om att innan man är med och fattar beslut på EU-nivå måste det regionala och lokala samarbetet bli intensivare. Vi måste ta med oss böndernas och lokalbefolkningens kunskaper om och synpunkter på de här frågorna i större utsträckning innan man tar ställning på EU-nivå. Det är det som jag efterlyser och ser som de nya greppen i jordbrukspolitiken.

Anf. 7 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Det här blir en konstig debatt, eftersom Harald Nordlund nu står och talar om att bönderna måste få vara med och bestämma. I andra sammanhang brukar han inte vara så väldigt producenttillvänd. Då

Prot. 2001/02:19
26 oktober

Svar på
interpellationer

frågar jag: Är det bönderna som ska bestämma detta? Finns det inte ett vidare perspektiv än så? Det finns även ett konsumentperspektiv och ett samhällsperspektiv. Alla dessa tre perspektiv måste komma in. Och samhällsperspektivet svarar ju faktiskt vi politiker för. Jag menar att konsumentperspektivet och producentperspektivet kan tillgodoses genom att man har en dialog om programmen. Det har vi haft. Vi har haft en remissomgång, och vi har haft seminarier och annat. Men det är väldigt farligt att snävt inrikta sig mot att det är producenterna, bönderna, som ska tala om hur de stöd som de själva så småningom ska få ska användas. Jag menar att vi lever i en värld som kräver större ansvar än så. Vi lever i ett samhälle som kräver vårt medborgerliga samhällsansvar.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2001/02:25 om antidemokratisk verksamhet

Anf. 8 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Tomas Högström ställde våren 2001 en fråga till mig om vilka åtgärder jag avser vidta för att skattemedel inte används i strid med de intentioner som de är avsedda för. Det ändamål som åsyftas är Ungdomsriksdagen 2001 och ett av dess utskott som hade fått benämningen Gatstenar & Sammanträden – Två sätt att påverka Europa. Jag svarade Tomas Högström i våras att jag inte ämnar vidta några åtgärder mot att Ungdomsriksdagen fått använda skattemedel, eftersom det uttalade målet för Ungdomsriksdagen är att stimulera ungdomars demokratiska engagemang.

Per Unckel har nu frågat mig om jag alltså har samma uppfattning i fråga om statligt stöd till Ungdomsriksdagen mot bakgrund av det som hände i Göteborg i samband med EU-toppmötet och vilka åtgärder jag avser vidta för att säkra att skattemedel inte används för antidemokratisk verksamhet.

Det kan tyckas märkligt att två frågor ställts till mig som helt utgår från enbart titeln på ett av Ungdomsriksdagens elva utskott. Det verkar inte som om någon av frågeställarna har brytt sig om att ta reda på vare sig syftet med utskottets arbete eller resultatet av detta arbete.

Det är så långt från sanningen som man kan komma att som Per Unckel påstå att "staten har varit med och finansierat de mötesplatser där förståelse och acceptans för våld och vandalism som politiska metoder odlats". Det är en befängd idé att Ungdomsriksdagen skulle ha uppmuntrat till våldsamma aktioner av det slag som förekom vid EU-toppmötet i Göteborg. Tvärtom är Ungdomsriksdagen ett uttalat demokratiskt forum som arbetar för att stärka ungdomars kunskaper om demokrati och möjligheter till inflytande. Att utveckla ungdomars möjligheter och kunskaper i demokratins arbetsformer utgör basen för att förhindra att händelser av den typ som inträffade i Göteborg blir vanligare och ökar i omfattning.

Ungdomsriksdagen är ett partipolitiskt obundet projekt som syftar till att öka ungdomars inflytande i samhället genom att skapa en mötesplats där aktuella frågor behandlas utifrån ett ungdomsperspektiv och utan

krav på partipolitiskt ställningstagande. Målet är att alla ska återvända hem fulla med nya idéer och inspiration och peppade att engagera sig lokalt med något viktigt och intressant. Ungdomsriksdagen fungerar som ett av många viktiga alternativ till de traditionella formerna för deltagande i samhällslivet. Ungdomsriksdagen har hittills hållits vartannat år och kommer fr.o.m. i år att anordnas varje år. Projektet finansieras genom bidrag från Ungdomsstyrelsen och Integrationsverket, avgifter från deltagande ungdomar och stöd av värdkommunen samt en viss sponsoring.

Till Ungdomsriksdagen kommer ca 1 000 ungdomar från hela Sverige. Ungdomsriksdagen vänder sig till ungdomar i åldern 13–20 år. De flesta deltagarna är i åldern 15–16 år. De fyra dagarna som Ungdomsriksdagen pågår består av arbete i ett antal olika utskott, men också av ett program med seminarier, möten för ungdomsråd och kvällsarrangemang. Den viktigaste delen är det arbete som sker i utskotten. Resultatet av arbetet sammanställs i en rapport som skickas till berörda beslutsfattare i landet.

Jag anser att projekt av olika slag som syftar till att öka ungdomars engagemang och kunskaper i demokratifrågor är angelägna och bör stödjas med skattemedel. Det är just en sådan utveckling av de demokratiska möjligheterna till inflytande som kan förhindra våldsamma utomparlamentariska aktioner av det slag som Per Unckel avser i sin interpellation.

Anf. 9 PER UNCKEL (m):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret på interpellationen.

Britta Lejon bär ju den maktpåliggande titeln demokratiminister, alltså ministern för vårt öppna och fria samlevnadssätt, ministern som ska värna vårt samlevnadssätt på ett sådant sätt att våldet inte tillåts ta överhanden. Det var därför som jag ställde interpellationen till henne.

Bakgrunden är enkel, nämligen att en del av de stenar som kastades i Göteborg vid EU-toppmötet i juni kastades med statligt stöd.

Jag ber i mina frågor egentligen statsrådet göra en mycket enkel men mycket viktig sak, nämligen att sätta demokratins gränser, att ge besked om att staten inte stöder vad som helst och att reagera när demokratins värden kränks. Jag hade trott att statsrådet skulle säga någonting om det, men det gör hon inte. Hon upprepar i realiteten ett svar som hon har gett före Göteborgskravallerna på en likartad fråga som då gällde vad statsrådet ansåg om Ungdomsriksdagens seminarium med titeln Gatstenar & Sammanträden – Två sätt att påverka Europa, som statsrådet refererade. Men sedan klippte hon bort rubriken: Vilken är din väg – Lär dig att hitta och använda metoderna. Där slutade rubriken.

Nu säger statsrådet fortfarande att detta var ett viktigt sätt att främja ungdomars diskussion om demokratins värden.

På min fråga om vad statsrådet avser att göra för att förhindra att statliga medel används för antidemokratiska metoder svarar statsrådet absolut ingenting. Det är som om frågan och frågeställningen över huvud taget inte finns, trots att alla vi som är engagerade i demokratins livsformer och arbetssätt säger oss att här ligger själva kärnan i det som måste diskuteras efter det som hände i Göteborg.

Fru talman! Jag säger inte att Britta Lejon stöder det som inträffade i Göteborg. Däremot säger jag att hon är antingen naiv, flat eller okunnig.

Samhället utanför riksdagen hör nämligen vad statsrådet inte säger. Det hör att hon inte har någonting att säga om ett seminarium där man ber deltagarna att komma för att fundera över vilken väg som de ska välja mellan gatstenarna och sammanträdet och för att lära sig att hitta och använda metoderna. Det hör också att statsrådet Lejon inte har någonting att säga om att AFA, Antifascistisk aktion, som hade de svarta huvorna på sig i Göteborg och som bokstavligen kastade en del av stenarna med hjälp av 230 000 statliga skattekonor. Statsrådet säger absolut ingenting. Drar regeringen inga slutsatser av vad som har inträffat när t.o.m. Revolutionär kommunistisk ungdom finner att detta är för magstarkt och lämnar det nätverk i vilket AFA ingår? Då säger statsrådet fortfarande ingenting. Vilka instruktioner har hon eller regeringen t.ex. gett till de statliga myndigheter som uppenbarligen kom att finansiera en del av det som inträffade i Göteborg? Observera, fru talman, att jag inte säger att detta är något som regeringen ville ha. Det ville den naturligtvis inte. Men en regering måste tänka på vad som hände när det väl har inträffat och vara beredd att lända sig erfarenheterna till efterrättelse.

Fru talman! Så här får det inte vara. När demokratin kränks måste en regering som värnar demokratins idé sätta sig till motvärn. Då måste demokratiministern tala. Då måste demokratiministern handla. Då kan demokratiministern inte låtsas som om problemet inte existerar.

Anf. 10 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Jag var i Göteborg kort efter det att den första vågen av kravaller hade inträffat. Jag kom gående mot Kungssportsavenyn. Plötsligt hör jag stillsam orientalisk musik, och över avenyn lägger sig ett lugn och en ro. Sedan jag hade gått en bit – det var i den här manifestationen jag själv skulle delta för att göra en appell – träffade jag på några polismän. En av polismännen vänder sig till de människor som kommer tågande klädda i gult och vitt, och så säger han: Varför kom ni inte tidigare?

Polismannens fråga har väldigt starkt fastnat i mig – varför kom ni inte tidigare? Detta har fått mig att fundera och också ännu mer börja engagera mig i frågor kring icke-våld. Då tror jag att det är viktigt att vi som riksdagsledamöter snarare försöker trycka på för att få till mer åtgärder för att sprida icke-våldskulturen.

Jag för min del tror att Ungdomsriksdagen är ett sätt att sprida kunskap om demokratin och att den vägen också sprida icke-våldskulturen, men det behövs ju mycket mer. Det är därför, fru talman, som jag ville delta i den här debatten.

I går frågade jag statsministern: Vad gör regeringen för att stötta skolor och organisationer som nu deltar i icke-våldspropaganda? Hur stöttar vi *de* många människorna i dag? Jag tycker att vi gör det i alltför liten utsträckning, och vi måste göra det mer kraftfullt.

Visst ankommer detta på oss enskilda människor. Vi måste ge stöd, och vi måste ge mer stöd. Vi måste stödja de ungdomsgrupper som vill ta tag i de här frågorna för att det ska bli alltfler. Jag vill uttrycka ett önskemål till regeringen: Gör mer för att stötta det här därför att snart är det för sent, men det är inte för sent ännu. Vi måste alltså göra mer. Vad ska vi göra för att stötta de här människorna?

Anf. 11 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Per Unckel må gärna använda brösttoner i denna sal, i denna kammare, men ta först reda på hur det föreligger med sakförhållandena!

Först och främst: Den här interpellationsdebatten handlade väl ursprungligen om frågan om Ungdomsriksdagen, men låt mig inledningsvis göra ett klarläggande: Det som hände i Göteborg – detta har jag, Per Unckel, tidigare sagt; Per Unckel kan läsa riksdagens protokoll – är något som fullständigt spårade ur. Självklart är inte våld acceptabelt som politisk arbetsmetod. Självklart har vi från statens och de ansvariga politikernas sida ett ansvar för att se till att sätta just de tydliga gränser som Per Unckel efterlyser och säga att det i en demokrati är orden och argumenten, att tala för sin sak och att lyssna till andra, som är våra arbetsmetoder. Självklart är inte våld eller hot om våld något som hör hemma i en demokrati.

Detta har jag vid upprepade tillfällen uttalat. Jag kan försäkra, Per Unckel, att regeringen inte använder statliga medel för att stödja våldssamma aktioner. Om det, som Per Unckel påstår, är så att det har hänt, då är det ett misstag som naturligtvis inte får upprepas. Regeringens hållning här är glasklar.

För att återvända till Ungdomsriksdagen kan jag säga – också som ett försök att svara på Harald Nordlunds inlägg – att jag tycker att det är viktigt att man som politiker faktiskt bekymrar sig över vad det är för frågeställningar som lyfts upp.

Arbetet i utskottet, med den något provocativa titeln Gatstenar & Sammanträden, var förberett av Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer, tillsammans med organisationen Peace Quest. Peace Quest är en fredsorganisation som startade 1983 – en organisation som aktivt arbetar just för att förebygga våld och som arbetar för ett icke-våldssamhälle och för icke-våld som metod för att påverka.

Vad man gjorde i detta utskott handlade om ett rollspel för att öka kunskapen om hur beslut fattas i den europeiska unionen – precis sådana åtgärder som vi borde stötta och uppmuntra. För två dagar sedan talade jag med Joel Lind som är ordförande i Peace Quest. Jag sade då att jag hade fått den här frågan från Per Unckel. Då sade den unge mannen Joel Lind: Åh, snälla rara, självklart inte! Här föregick inte något som på något sätt kunde uppmuntra till att kasta gatstenar – tvärtom!

Peace Quest är en icke-våldsorganisation, och det arbete som försiggick i utskottet på Ungdomsriksdagen handlade om precis det som vi efterlyser, nämligen om att vara tydlig, om att sätta gränser och om att tala om vilka metoder som bör, och ska, användas också av ungdomar i den svenska demokratin.

Anf. 12 PER UNCKEL (m):

Fru talman! Nu tar det sig. Plötsligt blir nu statsrådet lite tydligare om demokratin och gränserna. Det gläder mig därför att det borde ha stått redan i svaret, som faktiskt inte är ett svar på en fråga som primärt handlar om Ungdomsriksdagen. Ungdomsriksdagen är ett exempel på ett problem som aktualiserades i anslutning till Göteborgskravallerna, nämligen om staten kan tänka sig att indirekt eller direkt stödja organisationer och verksamheter som riskerar att ramla utanför demokratins ramar.

Prot. 2001/02:19

26 oktober

*Svar på
interpellationer*

Mitt svar på den frågan är ett klart och entydigt hundra procentigt nej – det kan staten aldrig någonsin göra! För att vara välvillig kan jag säga att statsrådet Lejon nu börjar närma sig denna ståndpunkt. Alla vi som har varit engagerade i vad som hände efter Göteborg vet att statliga pengar gick direkt till kravallerna – naturligtvis inte med ”vett och vilje”, men väl därför att naiva myndigheter uppenbarligen lämnade pengarna; jag talar om AFA. Detta vet statsrådet mycket väl – eller borde veta det. Vet hon inte det, är det i sig anmärkningsvärt. 230 000 kr gick till en organisation inrymmande människor med klart antidemokratiska uppfattningar och som visade sig vara de som i Göteborg bar huvudansvaret för kravallerna.

Nu säger statsrådet: Om det hände var det ett misstag. Då vill jag fråga: Vad avser regeringen att göra för att ge ett klart besked till omgivningen om att denna typ av pengar aldrig någonsin i framtiden kommer att utgå? Är Britta Lejon beredd att säga att det är stopp för pengar som kan misstänkas gå till organisationer som inte har rent demokratiskt mjöl i sin påse?

Anf. 13 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Jag vill knyta an till Peace Quest och även här vittna. Vid ett flertal tillfällen, senast i går, har jag träffat de ungdomar som är engagerade i Peace Quest, och jag kan säga att jag som politiker aldrig känt mig så stimulerad som efter det att jag har träffat de här ungdomarna; detta tack vare det engagemang som finns hos ungdomarna, den kunskap som finns och den vilja som finns att vara med och lära sig mer. Jag märker inte något av inställningen att använda revolutionen eller andra odemokratiska medel för att komma fram. Tvärtom handlar det om en vilja att lära sig mer. Man vill lyssna på mig, och jag lyssnar på dem. Det är den diskussionen som vi måste föra mer. Hur stöttar vi dessa människor, och hur stöttar vi andra? De är för få i dag; de måste bli fler.

Jag upprepar frågan: Vad kan vi och regeringen göra mer för att stötta Peace Quest och andra som vill göra en insats för att sprida ickevåldskulturen?

Anf. 14 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Självfallet ska inte skattebetalarnas pengar användas för antidemokratiska aktiviteter eller till organisationer som bedriver en sådan verksamhet. Det är utgångspunkten, och det är detta som vi ska hålla oss till. Förekommer det något annat måste det rättas till.

Det kan finnas anledning för Per Unckel att dra sig till minnes att till demokratis grundläggande värderingar hör yttrandefrihet. Vi har också i Sverige bestämt oss för att ha ett mycket öppet samhälle där vi inte använder oss av förbud som ett hot.

Per Unckels parti, bl.a., samarbetar med sådana partier som i dag finns representerade i olika politiska församlingar i Sverige och som – enligt min mening – inte alla gånger fullständigt företräder demokratiska uppfattningar, utan de kan ha rasistiska attityder, vara intoleranta och ha antidemokratiska åsikter. Per Unckels parti och andra partier samarbetar med dessa partier. Det är ett bekymmer som vi också har anledning att diskutera.

Men för att återgå till själva grundfrågan: Staten ska självfallet inte stödja antidemokratiska aktiviteter. Staten och vi som folkvalda politiker har ett ansvar för att vara tydliga och dra gränser. Jag förväntar mig att Per Unckel, som ordförande i konstitutionsutskottet, och alla andra på olika arenor kommer att bedriva det arbetet gemensamt.

Dessutom håller jag helt med Harald Nordlund om att vi har all anledning att förstärka våra insatser för att uppmuntra till ett demokratiskt, kreativt tänkande och till ett demokratiskt engagemang bland våra ungdomar i Sverige i dag. Regeringen bedriver det arbetet på många olika sätt.

Ett sätt är att inom ramen för skolan se till att skolan fokuserar betydligt mer än vad man hittills har gjort frågor som rör demokrati och mänskliga rättigheter, demokratins grundläggande värderingar, beslutsformer och spelregler. Dit hör naturligtvis icke-våld.

Vi uppmärksammar också 80-årsjubileet av den allmänna rösträtten. Vi tillsätter en ny valmyndighet som ska uppmuntra till högt valdeltagande och insikt om och förståelse för den allmänna rösträttens betydelse i den svenska demokratin. Vi bedriver detta arbete på en mängd olika sätt, t.ex. genom Forum för levande historia och genom att se till att fortsätta att stödja Ungdomsriksdagen.

Anf. 15 PER UNCKEL (m):

Fru talman! Statsrådet Lejon skulle göra sig bättre utan otydliga insinuationer om vilka partier hon anser att mitt parti samarbetar med. Jag skulle möjligen kunna svara med att mitt parti aldrig någonsin har övervägt att basera sitt regeringsinnehav på ett parti som tidigare var direkt lierat med några av de värsta mördarna i Europas historia. Nog om detta.

Enligt Britta Lejon säger nu regeringen att det inte ska betalas ut några statsbidrag till organisationer som inte ställer upp på demokrati. Utmärkt. Då har vi kommit en bit på väg.

Då återstår bara frågan som jag ställde redan för en månad sedan och som statsrådet har hunnit att grunna på länge, nämligen: Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att detta inte längre ska ske? Det är inte statsrådet själv som har delat ut de pengar som jag angriper och som jag anför som exempel på att statsmakterna agerar inkonsekvent, utan det är de underställda myndigheterna.

Min fråga blir naturligtvis om statsrådet nu är beredd att tillse att de regeringen underställda myndigheter som har gjort det som vi nu kritiserar i fortsättningen upphör med det. Det är angeläget att regeringen ger ett entydigt besked på den punkten. Om man inte gör det kommer också ljudet av det som inte sägs att höras.

Statsrådet säger mycket riktigt att demokratin inte baseras på förbud utan på det öppna och fria meningsutbytet. Alldeles korrekt. Men det öppna meningsutbytet får aldrig övergå i att man till äventyrs ser mellan fingrarna på dem som bryter mot principen om det öppna meningsutbytet.

Demokratins livsnerv är den öppna, fria debatten. Men den är också rättsstaten som säger ifrån när den öppna, fria debatten kränks. Jag hör till dem som ser med utomordentligt stort allvar på det som hände i Göteborg. Jag är därför angelägen om att alla som står för de demokratiska

värdena inser vidden av den utmaning mot demokratin som stenkastningen kom att utgöra.

Anf. 16 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Det är betryggande att Per Unckel som med denna stora emfas och detta stora engagemang försvarar gränssättandet i den svenska demokratin och rättssamhället också är konstitutionsutskottets ordförande.

Om det finns något sätt som jag kan lugna Per Unckel på ska jag återigen förtydliga och upprepa att statliga medel självfallet inte ska användas för antidemokratiska verksamheter.

Däremot tror jag inte att det behöver vidtas några ytterligare åtgärder än dem som regeringen redan har vidtagit för att se till att skattebetalarnas pengar används till verksamheter som de är avsedda för.

Jag kan lova Per Unckel att vi i det fortsatta arbetet naturligtvis kommer att fokusera detta. Men dessa regler finns redan och de ska fortsätta att gälla.

Jag tror att Per Unckel har uppnått sitt syfte med interpellationen och debatten här i dag, nämligen att fokusera en viktig frågeställning i den svenska demokratin. Men det vore nog klokt att Per Unckel i fortsättningen, när han väljer att ställa sådana frågor till mig, redan i sin fråga tar upp det som han egentligen vill diskutera. Ungdomsriksdagen har vi all anledning att fortsätta att stödja.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förkortad motionstid

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2001/02:23 till trafikutskottet
2001/02:25, 42 och 46 till skatteutskottet

Beträffande prop. 2001/02:23 *Förlängd tid för statliga garantier för att återställa försäkringsskyddet för flygbranschen* hade regeringen föreslagit att motionstiden skulle förkortas till två dagar.

Kammaren biföll detta förslag.

Tredje vice talmannen meddelade att motionstiden skulle utgå måndagen den 29 oktober kl. 16.30.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 9.48 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då de för dagens bordläggning aviserade ärendena väntades föreligga.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

6 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Skrivelse

2001/02:48 Användning av försöksdjur

Skatteutskottets betänkande

2001/02:SkU2 Skatten på vin

Finansutskottets betänkanden

2001/02:FiU6 Rätt för sparbanker och medlemsbanker att driva verksamhet utomlands m.m.

2001/02:FiU8 Riksbankens deltagande i finansieringen av IMF:s mjuka utlåning

Utrikesutskottets betänkande

2001/02:UU3 Partnerskapsavtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater och staterna i Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet

Trafikutskottets betänkande

2001/02:TU4 Åtgärder för förbättrad fartygssäkerhet

Socialförsäkringsutskottets betänkande

2001/02:SfU3 Reformerade regler för bostadstillägg till pensionärer m.fl.

Utbildningsutskottets betänkande

2001/02:UbU3 Asylsökande barns skolgång m.m.

7 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 26 oktober

2001/02:108 av *Birgitta Ahlqvist* (s) till socialminister Lars Engqvist

Den vita käppens status

2001/02:109 av *Chatrine Pålsson* (kd) till socialminister Lars Engqvist

Väntetiderna för cancerpatienter

2001/02:110 av *Henrik S Järrel* (m) till försvarsminister Björn von Sydow

Försvarets helikopteraffär

2001/02:111 av *Gunnel Wallin* (c) till näringsminister Björn Rosengren

Persontrafiken mellan Sverige och Tyskland

2001/02:112 av *Fredrik Reinfeldt* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Underlaget för ny lagstiftning mot kvinnovåld
2001/02:113 av *Lennart Värmby* (v) till miljöminister Kjell Larsson
Redovisning av koldioxidutsläpp
2001/02:114 av *Murad Artin* (v) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Flyktingsituationen i Afghanistan
2001/02:115 av *Murad Artin* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Afghanska flyktingar vid Pakistans gräns
2001/02:116 av *Ester Lindstedt-Staaf* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Svenska för invandrade läkare
2001/02:117 av *Michael Hagberg* (s) till näringsminister Björn Rosengren
Arbetsmarknadssituationen i Katrineholm
2001/02:118 av *Murad Artin* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Mänskliga rättigheter och barnens rättigheter i Iran
2001/02:119 av *Murad Artin* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Misstänkt användning av BC-vapen
2001/02:120 av *Murad Artin* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Svenska medborgares säkerhet vid utlandsbesök
2001/02:121 av *Nils-Göran Holmqvist* (s) till näringsminister Björn Rosengren
Samhall

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 oktober.

8 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 26 oktober

2001/02:59 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till justitieminister Thomas Bodström
Spridning av främlingsfientliga uppgifter inom polisen
2001/02:63 av *Karin Pilsäter* (fp) till utbildningsminister Thomas Östros
Effektiviteten hos CSN
2001/02:87 av andre vice talman *Eva Zetterberg* (v) till statsrådet Leif Pagrotsky
Kanonexport till Indien
2001/02:88 av *Berit Jóhannesson* (v) till statsrådet Leif Pagrotsky
Vapenexport till Bahrain
2001/02:92 av *Margareta Viklund* (kd) till utrikesminister Anna Lindh
Minor och vapen i Afghanistan

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 oktober.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 9.48 och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Nya riksdagsledamöter, m.m.	1
2 § Anmälan om ersättare för statsråd	1
3 § Svar på interpellation 2001/02:13 om den gröna boxen	1
Anf. 1 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	1
Anf. 2 HARALD NORDLUND (fp)	3
Anf. 3 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	3
Anf. 4 HARALD NORDLUND (fp)	4
Anf. 5 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	4
Anf. 6 HARALD NORDLUND (fp)	5
Anf. 7 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	5
4 § Svar på interpellation 2001/02:25 om antidemokratisk verksamhet	6
Anf. 8 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	6
Anf. 9 PER UNCKEL (m)	7
Anf. 10 HARALD NORDLUND (fp)	8
Anf. 11 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	9
Anf. 12 PER UNCKEL (m)	9
Anf. 13 HARALD NORDLUND (fp)	10
Anf. 14 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	10
Anf. 15 PER UNCKEL (m)	11
Anf. 16 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	12
5 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förkortad motionstid	12
Ajournering	12
Återupptagna förhandlingar	13
6 § Bordläggning	13
7 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	13
8 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	14
9 § Kammarken åtskildes kl. 14.01	15